

Sygn. akt VI RCa 204/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Schubert

Sędziowie: SSO Hanna Niewiadomska(spr.)

SSR del. do SO Grzegorz Olejarczyk

Protokolant: st. sekr. sądowy Sylwia Łastowska

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2017 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **D. B.**

przeciwko małoletniemu **M. B. (1)** reprezentowanemu przez matkę M. B. (2)

o obniżenie alimentów

oraz z powództwa wzajemnego **małoletniego M. B. (1)** reprezentowanego przez matkę M. B. (2)

przeciwko **D. B.**

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 31 maja 2017 roku

sygn. akt III RC 429/16

I. Oddała obie apelacje;

II. Koszty procesu za instancję odwoławczą między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt VI RCa 204/17

UZASADNIENIE

D. B. wniósł o obniżenie alimentów zasądzonych na swojego syna M. B. (1) z kwoty 450 zł miesięcznie do kwoty 250 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu wskazał, że pogorszył się stan jego zdrowia. Nadto stał się osobą bezrobotną i nie stać go na płacenie alimentów w dotychczasowej wysokości. Podał, że sytuacja majątkowa matki małoletniego M. B. (1) jest natomiast bardzo dobra.

Reprezentowany przez matkę M. B. (2) małoletni M. B. (1) wniósł o oddalenie powództwa.

Złożył jednocześnie powództwo wzajemne o podwyższenie alimentów do kwoty 800 zł miesięcznie.

Wskazał w uzasadnieniu pozwu wzajemnego, że sytuacja zdrowotna i majątkowa D. B. nie jest tak zła jak sam on przedstawia. Podniósł, że pozwany wzajemny jest aktywny fizycznie i może pracować. Zwrócił uwagę, że jego potrzeby wzrosły, gdyż bierze on udział także w zajęciach pozaszkolnych. Jego matka zaś urodziła drugie dziecko, którego wychowaniem obecnie się zajmuje.

Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 31 maja 2017 r., sygn. akt III RC 429/16 oddalił powództwo D. B., zasądził od pozwanego wzajemnego D. B. tytułem podwyższonych alimentów na rzecz małoletniego powoda M. B. (1) kwotę po 600 zł miesięcznie, płatną do rąk matki małoletniego powoda wzajemnego M. B. (2) do dnia 10-go każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 01 kwietnia 2017r. w miejsce alimentów w kwocie po 450 zł miesięcznie, zasądzonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 21 listopada 2014r. w sprawie III RC 304/14, oddalił powództwo wzajemne w pozostałej części, odstąpił od obciążania pozwanego wzajemnego kosztami sądowymi związanymi z powództwem wzajemnym, zasądził od pozwanego wzajemnego D. B. na rzecz małoletniego powoda wzajemnego M. B. (1) reprezentowanego przez matkę M. B. (2) kwotę 1 200 (jednego tysiąca dwustu) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz wyrokowi w punkcie II nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Sąd ten ustalił, że wyrokiem z dnia 12 stycznia 2012 roku w sprawie VI RC 790/11 Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził od powoda na rzecz małoletniego M. alimenty w wysokości 600 złotych miesięcznie.

Na dzień wydania wspomnianego wyroku powód był bezrobotny i pobierał świadczenia zdrowotne w wysokości około 2100 zł netto. Ponościł miesięcznie koszty w łącznej wysokości 3 500 zł.

Matka małoletniego była wówczas zatrudniona w (...) sp. z o.o. z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości około 4000 zł brutto. Ponościła koszty w wysokości około 1 170 zł miesięcznie.

Małoletni był zdrowy. Od lutego 2012 r. miał rozpocząć uczęszczanie do przedszkola.

Jak dalej ustalił Sąd I instancji wyrokiem z dnia 4 listopada 2014r w sprawie III RC 304/14 Sąd Rejonowy w Olsztynie obniżył alimenty od D. B. na rzecz małoletniego M. B. (1) do kwoty 450 zł.

W dacie wydania tego orzeczenia powód pracował na podstawie umowy zlecenia zawartej do dnia 31 grudnia 2014r. z wynagrodzeniem w formie ryczałtu w wysokości 2800 zł miesięcznie brutto. Miał zaległość w opłatach czynszowych w wysokości 3 768,63 zł, którą spłacił z pieniędzy pożyczonych od siostry D. G.. Dodatkowo miał do stycznia 2015 r. zawieszoną spłatę rat kredytu mieszkaniowego. Uiszczal również alimenty na córkę z pierwszego małżeństwa J. B. w kwocie po 1100 zł miesięcznie.

Matka małoletniego była wówczas zatrudniona i deklarowała zarobki w wysokości 1 680 zł miesięcznie. Ponadto była prezesem spółki (...) gdzie osiągała dochody w wysokości do 2 400 zł miesięcznie. Była w zaawansowanej ciąży zaś termin porodu był przewidziany na przełom stycznia i lutego 2015r. Zamieszkiwała razem z małoletnim M. i nowym partnerem życiowym. Ponościła koszty utrzymania domu w wysokości około 300 zł miesięcznie.

Małoletni M. B. (1) uczęszczał wówczas do zerówki w przedszkolu, co generowało koszt w wysokości 250 zł miesięcznie.

Odnośnie aktualnej sytuacji D. B. Sąd Rejonowy ustalił, że od lutego 2016 r. do czerwca 2016 r. był on osobą bezrobotną z prawem do zasiłku w wysokości 831 zł brutto przez pierwsze 30 dni korzystania z zasiłku. Jak dalej ustalił Sąd I instancji w czerwcu 2016r został on zatrudniony w spółce (...) z wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 2200 zł brutto, powiększonym o premie uznaniowe. Od 6 marca 2017r D. B. jest zatrudniony w spółce (...) z siedzibą w P. z wynagrodzeniem miesięcznym w około 4500 zł miesięcznie. Wynajmuje pokój w P. za który płaci 400 zł miesięcznie. Nadal spłaca raty kredytu mieszkaniowego w wysokości około 1200 zł miesięcznie, opłaca czynsz za mieszkanie na

ulicy (...) w wysokości 392 zł miesięcznie, i ponosi pozostałe opłaty związane z mieszkaniem w kwocie około 200 zł miesięcznie. Płaci zasądzone na rzecz córki z pierwszego małżeństwa alimenty w kwocie po 700 zł miesięcznie.

Odnosnie matki małoletniego Sąd I instancji ustalił, że nadal zamieszkuje ona z obecnym partnerem życiowym P. B., małoletnim powodem oraz z urodzoną w dniu (...) córką P. B. A. B., której wychowaniem się obecnie zajmuje. Jest zatrudniona na ¼ etatu w firmie (...). Nadal też pracuje w spółce (...) z siedzibą w M.. Jej wynagrodzenie wynosi łącznie około 4000 zł miesięcznie.

Sąd Rejonowy w odniesieniu do małoletniego M. B. (1) ustalił, że jest on obecnie uczniem klasy (...) Szkoły Podstawowej w O.. Uczęszcza na zajęcia pływackie, które kosztują od 100 do 200 zł miesięcznie oraz na zajęcia taneczne kosztujące około 50 zł miesięcznie. Sąd ten ustalił ponadto, że małoletni korzysta z prywatnej opieki dentystycznej oraz, że koszty wypoczynku letniego powoda pokrywa wyłącznie jego matka.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy powołując się na treść art. 138 kro uznał, że powództwo główne nie zasługiwało na uwzględnienie zaś powództwo wzajemne należało uwzględnić częściowo.

Podniósł, że powodem obniżenia alimentów na małoletniego M. B. (1) w sprawie III RC 304/14 Sądu Rejonowego w Olsztynie było pogorszenie się możliwości zarobkowych i płatniczych D. B., którego dochody były niemal trzykrotnie niższe niż w dacie wydania wyroku rozwodowego.

Sąd I instancji podkreślił, że potrzeby małoletniego M. B. (1) w związku z jego wejściem w wiek szkolny i dorastaniem rosną oraz, że ma on prawo do równej stopy życiowej z rodzicami. Stąd zdaniem Sądu Rejonowego każdy wzrost dochodów jego rodziców powinien przyczyniać się do polepszenia także jego sytuacji materialnej.

Sąd wskazał, że powód - pozwany wzajemnie nie może się skutecznie powoływać na wzrost dochodów matki małoletniego syna, gdyż obowiązek alimentacyjny obciąża oboje rodziców. Podkreślił, że matka małoletniego zajmuje się jego wychowaniem oraz że urodziła w 2015 r. córkę wobec której także ma obowiązek dostarczania środków utrzymania.

Sąd Rejonowy dostrzegając rozbieżności w twierdzeniach powoda odnosnie uzyskanej przez niego od siostry pomocy finansowej poniósł, że należy traktować je jako zobowiązanie naturalne, które nie może wpływać na wysokość zobowiązania uprzywilejowanego jakim są alimenty.

W tym stanie rzeczy Sąd I instancji nie znalazł podstaw do obniżenia wysokości alimentów uznając natomiast, że korzystna zmiana okoliczności uzasadnia podwyższenie tychże alimentów do wysokości ustalonej w wyroku rozwodowym ze stycznia 2012 r. – to jest do 600 zł miesięcznie.

Zdaniem Sądu kwota ta będzie wystarczająca zaspokojenia wszystkich usprawiedliwionych potrzeb małoletniego.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód D. B. zarzucając mu: naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

- brak wszechstronnej oceny okoliczności w zakresie jego sytuacji zawodowej, majątkowej i zdrowotnej i stwierdzeniu, że uległa ona polepszeniu, podczas, gdy znacznie się pogorszyła,
- brak wszechstronnego rozważenia całości materiału dowodowego w zakresie sytuacji przedstawicielki ustawowej małoletniego, polegające na pominięciu faktu, że jej sytuacja uległa znacznej poprawie.

W konsekwencji wniósł o zmianę wyroku poprzez obniżenie alimentów na rzecz małoletniego z kwoty po 600 zł miesięcznie do kwoty po 250 zł miesięcznie, o zniesienie kosztów zasądzonych zaskrzonym wyrokiem oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wskazał, że jego sytuacja materialna jest trudna, gdyż po okresie próbnym jego pracodawca nie wyraził woli dalszej współpracy z nim. Podał, że musi spłacać raty zaciągniętego na zakup mieszkania kredytu oraz alimenty zasądzone na dwójkę dzieci – małoletniego M. i córkę z poprzedniego związku. Wskazał, że sytuacja materialna matki

małoletniego uległa znacznej poprawie o czym świadczy fakt, że w ostatnim czasie zaciągnęła ona znaczne kredyty. Zwrócił uwagę, że jego roczny dochód za rok 2015 r. wyniósł 45 000 zł, zaś matki małoletniego 120 000 zł.

Pozwany (powód wzajemny) M. B. (1), reprezentowany przez przedstawiciela ustawowego M. B. (2) również wniósł apelację od powyższego wyroku zarzucając mu:

1. naruszenie art. 135 § 2 kro poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy z okoliczności faktycznych wynika, iż matka małoletniego oprócz finansowego udziału w kosztach jego utrzymania, realizuje swój obowiązek poprzez dokładanie osobistych starań o jego utrzymanie i wychowanie,

2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. polegającej na dokonaniu dowolnej oceny dowodów skutkującej:

- nieuzasadnionym ustaleniem, iż równy udział rodziców w utrzymaniu małoletniego w kwotach po 600 zł miesięcznie pozwoli na zabezpieczenie jego wszystkich usprawiedliwionych potrzeb, podczas, gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału wynika, że średnie miesięczne koszty jego utrzymania z uwzględnieniem wakacyjnego wypoczynku wynoszą co najmniej 1 500 – 1600 zł,
- niezasadnym pominięciu, że pozwany wzajemny oprócz przekazywanych na rzecz syna alimentów w żaden inny sposób nie przyczynia się do zabezpieczenia potrzeb małoletniego oraz nie dokłada starań w jego wychowanie i utrzymanie,
- bezzasadnym przyjęciu, iż pozwany wzajemny posiada zobowiązania finansowe wobec swojej siostry, które wpływają na zakres jego miesięcznych kosztów utrzymania,
- całkowitym pominięciu okoliczności, iż pozwany wzajemny w rzeczywistości nie wykorzystuje w pełni swoich możliwości zarobkowych, gdyż nie wynajmuje swojego lokalu położonego w O., podczas, gdy nie zamieszkuje w nim.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego wzajemnego tytułem podwyższonych alimentów na rzecz małoletniego powoda wzajemnego kwoty po 800 zł miesięcznie oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wskazał, że koszty utrzymania małoletniego z uwzględnieniem kosztów związanych z zapewnieniem mu zajęć dodatkowych, rozrywek adekwatnych do jego wieku i rozwoju, a także wypoczynku wakacyjnego wynoszą średnio około 1 500 – 1 600 zł miesięcznie. Podał, że stopa życiowa pozwanego jest wysoka. Zwrócił uwagę, że pozwany poza płaceniem alimentów nie uczestniczy w zorganizowaniu małoletniemu wakacyjnych wyjazdów, ani nie zapewnia mu żadnych dodatkowych atrakcji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obie apelacje nie zasługiwały na uwzględnienie.

Zarzuty powoda pozwanego wzajemnego i pozwanego powoda wzajemnego sformułowane przeciwko rozstrzygnięciu Sądu Rejonowego należało uznać za nietrafne, a tym samym nieskuteczne.

Zgodzić się należy z ustaleniami Sądu I instancji dotyczącymi sytuacji materialnej i osobistej stron. Należy też podzielić wnioski z ustaleń tych wyprowadzone.

Na wstępie należy wskazać, że zgodnie z treścią art. 138 kro w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

Samo żądanie matki pozwanego powoda wzajemnego, co do zasady zostało przez Sąd Rejonowy uwzględnione. Sąd ten nie uwzględnił natomiast wysokości dochodzonego świadczenia.

Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z taką właśnie zmianą stosunków, która pozwala na podwyższenie alimentów płaconych przez powoda pozwanego wzajemnego na rzecz małoletniego. Od ostatniego orzeczenia w przedmiocie alimentów upłynął okres ponad 3 lat w tym czasie z pewnością potrzeby i koszty utrzymania małoletniego syna stron znacznie wzrosły, choćby z tytułu pójścia do szkoły.

Należy również mieć na uwadze utrwalony już pogląd, że, już sam upływ czasu, a w związku z tym różnica wieku dziecka sama przez się uzasadnia wzrost potrzeb (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 1965 r., I CZ 135/64).

Trzeba jednak nadmienić, że żądanie przedstawicielki małoletniego powoda było wygórowane. Żądanie alimentów w wysokości po 800 zł miesięcznie w ocenie Sądu Okręgowego nie przystaje do aktualnych potrzeb małoletniego. Przedstawicielka ustawowa nie wykazała by potrzeby małoletniego kształtowały się na takim poziomie by konieczne było podwyższenie alimentów do kwoty po 800 zł miesięcznie.

Podkreślić należy, że małoletni M. B. (1) nie cierpi na żadne szczególne schorzenia i wydatki na jego utrzymanie mają dość standardowy charakter, typowy dla dzieci w jego wieku.

Wysokość alimentów ustalona przez Sąd Rejonowy w ocenie Sądu Okręgowego jest adekwatna do potrzeb małoletniego powoda, jak i możliwości płatniczych pozwanego i odpowiada wymogom z art. 135 § 1 kro.

Wbrew zarzutom apelacji aktualnie trudno w zgromadzonym materiale dowodowym dostrzec elementy wskazujące, że możliwości zarobkowe powoda- pozwanego wzajemnego uległy minimalizacji. Powód pozwany wzajemny, w ocenie Sądu odwoławczego, takich nie przedstawił i nie wykazał. Należ podzielić za Sądem Rejonowym, że twierdzenia powoda pozwanego wzajemnego w zakresie jego sytuacji majątkowej i zarobkowej są niespójne i niekonsekwentne. Ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c. i art. 227 k.p.c.). To strony obciąża obowiązek wskazania dowodów potrzebnych do rozstrzygnięcia sprawy – tak art. 3 k.c. i 232 k.p.c. Tymczasem powód pozwany wzajemny na rozprawie w dniu 16 maja 2017 r. wskazywał, że nie jest zatrudniony w firmie (...), następnie podał, że od 06 marca 2017 r. pracuje w tej firmie. Nadto podał, że „nie będzie mówił prawdy”. W tej sytuacji trudno było uznać twierdzenia powoda pozwanego wzajemnego za wiarygodne i obrazujące rzeczywistość. Tym bardziej, że na ich poparcie nie przedłożył żadnych innych dowodów. Powód pozwany wzajemny domagał się obniżenia zasądzonych alimentów wskazując na ograniczenie swoich możliwości majątkowych z uwagi na swoje znaczne obciążenie zobowiązaniami względem rodziny (siostry). I w tym zakresie twierdzenia powoda pozwanego wzajemnego nie były konsekwentne. Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Rejonowego w tym zakresie, że otrzymane od siostry wsparcie finansowe należy traktować jako zobowiązanie naturalne, które w żaden sposób nie może wpływać na wysokość zobowiązania finansowego jakim są alimenty.

Wskazać należy, wbrew twierdzeniom powoda pozwanego wzajemnego, że z przeprowadzonych dowodów nie wynika, by powód- pozwany wzajemny z przyczyn obiektywnych miał obniżone możliwości zarobkowania w stosunku do tych z 2014 r. kiedy to toczyła się poprzednia sprawa o alimenty. Powód pozwany wzajemny był i jest zatrudniany na krótkie okresy czasu, przebywa na zwolnieniach lekarskich, bywa bezrobotny.

Potrzeby pozwanego powoda wzajemnego natomiast niewątpliwie uległy zmianie, jednakże nie w kierunku uzasadniającym obniżenie świadczeń alimentacyjnych pochodzących od ojca. Pozwany powód wzajemny ma osiem lat, uczęszcza do szkoły podstawowej i na zajęcia pozalekcyjne. Ta okoliczność determinuje wnioski o charakterze i zakresie alimentów.

Sam fakt podnoszony przez powoda pozwanego wzajemnego, że aktualnie nie pracuje i utrzymuje się z pomocy finansowej siostry, nie ma pierwszoplanowego znaczenia w ustalaniu wysokości obowiązku alimentacyjnego. Brak zatrudnienia powoda, który w ocenie Sądu, nie wykorzystuje swoich możliwości zarobkowania w sposób nieuzasadniony, nie może skutkować pozbawieniem jego małoletniego syna środków do życia. Ten element nie stanowi podstawy do ograniczania obowiązku alimentacyjnego na utrzymanie dziecka, które nie jest w stanie z

przyczyn obiektywnych utrzymać się samodzielnie. Wysokość alimentów bowiem uzależniona jest od możliwości zarobkowych strony zobowiązanej, a nie od faktycznie przez nią dochodu. Możliwości zarobkowe natomiast analizować należy przez pryzmat wieku, stanu zdrowia, wykształcenia i doświadczenia zarówno życiowego, jak i zawodowego. Elementy te zatem prowadzą do jednoznacznego wniosku, że powód pozwany wzajemny ma możliwości zarobkowe. Powód pozwany wzajemny nie przedłożył Sądowi decyzji lekarza orzecznika o całkowitej niezdolności do pracy, ani nawet o częściowej niezdolności do pracy.

Czas jaki upłynął od momentu ustalenia alimentów należnych od powoda pozwanego wzajemnego na rzecz pozwanego powoda wzajemnego w sposób naturalny ograniczył ich wartość nabywczą, co dodatkowo wzmacnia wnioski o niezasadności obniżania kwot należnych pozwanemu od ojca na utrzymanie. Pozwany powód wzajemny jest na utrzymaniu matki. Korzysta z jej pomocy także w codziennym funkcjonowaniu, zatem alimenty kwestionowane w niniejszym postępowaniu przez powoda pozwanego wzajemnego zabezpieczają tylko częściowo potrzeby pozwanego powoda wzajemnego.

W ocenie Sądu Okręgowego zatem zgromadzony materiał dowodowy uzasadniał oddalenie powództwa zarówno w zakresie obniżenia alimentów i jednoczesne częściowe uwzględnienie powództwa wzajemnego i podwyższenie alimentów zasądzonych 3 lata temu, co uczynił Sąd Rejonowy zaskarżonym wyrokiem.

Mając powyższe na uwadze, w oparciu o przepis art. 385 k.p.c. Sąd obie apelacje oddalił jako niezasadne.